

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — 20 kor. | Negyed évre — — — 5 kor.
Fél évre — — — 10 " | Egyes szám ára — — 40 fill.
Nyiltér soronként 3 kor.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ifj. Szántó Károly.

Kiadóhivatal: Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.

Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, a pénzküldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza. Hirdetések árszabály szerint, többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

Az iskolás gyermekek egészségének megóvásáról.

Irta: dr. Heim Pál, egyetemi magántanár.

Midőn eljön a kor, amelyben a gyermek iskolába megy, a legtöbb szülő szíve összeszorul. Vége a jó életnek, vége az igazi gyermekornak, vége a gyermeki boldogságnak — gondolja sok anya — és talán sokban igaza is van. Megkezdődik a tanulás, amely a gyermekek egy részénél hosszú éveken át folytatódik, egyik vizsga a másikat követi, amíg végre a már kifejlődött gyermek, a felnőtt ember, neki megy a legnagyobb vizsgának és kilép az életbe. A gyermekek egy másik részénél hamarabb szűnik meg a szorosabb értelemben vett iskola, de ezek aztán hamarabb is lépnek ki az életbe. Akár így, akár úgy áll is a dolog, az első iskolai nappal vége van tulajdonképpen az igazi gondtalanságnak és megkezdődik a munka.

Az iskolai tanulás megkezdésével egész más viszonyok közé jut a gyermek, mint amilyenek között eddig volt. E megváltozott viszonyok sok tekintetben előnyére szolgálnak a gyermeknek, de sok tekintetben, különösen, ha nem vagyunk mindig résen, káros hatással is járhatnak. Rövid pár sorban akarok rámutatni azon ártalmakra, melyek az iskolai életben különösebb figyelmet érdemelnek.

Legelső sorban beszélhetünk az iskola levegőjéről. A levegő az élet — mondják sokan — de ezen igazságot ugyancsak sokan teoriában vallják csak. Ha reá kerül a sor, félnek a szellőzéstől, félnek a friss levegőtől. Pedig valóban a levegő az élet. A belehelt levegővel visszük be testünk belsejébe az oxigént, azon elemet, amely nélkül élni nem tudunk. A tápanyagokkal bevitt szén a testünkben az oxigén segítségével ég el és ez adja meg a szükséges erőt a testi és szellemi munka elvégzésére, ez tartja meg testünket bizonyos hőfokon. A testünkben képződött szén-sav, amely halálos mérgező, a kilégtetett levegővel hagyja el testünket. Ezen pár szóból is láthatjuk, hogy ha nem gondoskodunk azon helyiség levegőjének kicseréléséről, amelyben tartózkodunk, akkor ezen helyiség levegőjében folytonosan fogyni fog az éltető oxigén és szaporodni a mérgező szén-sav. De nemcsak az oxigén fogy el és a szén-sav szaporodik el oly helyiségekben, ahol sok ember tartózkodik és kellő szellőztetésről gondoskodva nincs, hanem a testből állandóan elillanó, más mérgező anyagok, amely az emberektől zsúfolt szobák vagy termeknek azon kellemetlen illatot kölcsönzik, amely szinte visszariasztja a friss levegőről az ilyen terembe lépő embert. Az ily termekben tartózkodó gyermekeken első tünetként bányadúság lép fel. Csökken a figyelem, csökken a felfogóképesség. Nemcsak az egészség van tehát veszélyben, de a tanítás sikeressége is. Elálmosodnak a gyerekek. Megfájdul a fejük, sőt soknál hányási inger, émelygés lép fel. Rövid idő múlva elveszti a

gyermek a nyáron felszedett friss színt, elveszti étvágyát. A nyáron még jól evett, de alig kezdődött meg az iskola, már alig lehet belediktálni a reggelit. Sápadtan, fáradtan jön haza az iskolából és bár reggel óta nem evett, ebédelni nincs kedve, mert a feje fáj. A leckéjét nehezen tudja megtanulni, mert álmos, de ha este lefekszik, egész éjjel hánykolódik, nyugtalanul alszik. Egy-két hó múlva, a nyáron piros-pozsgás gyermek sápadt, vérszegény.

E most leírt tüneteknek sokban az iskolai rossz levegő az oka. Ez ellen első sorban tágas, jól szellőzött, nem zsúfolt iskolatermek kellene építeni. Csakhogy a legtöbb esetben a szülők, a gyermekek és ezek orvosi kész viszonyokkal állanak szemben. Rosszul épített túlzású iskolatermekkel, a melyekben a szén-sav az előadási óra végén a megengedett 1 pro mille (1 rész szén-sav 1000 rész levegőben) helyett 1.5—2.0 pro millére emelkedett. Az egyetlen dolog, a mivel még ilyenkor segíthetünk valamit, az, ha az óra után, a következő óra előtti szünetben, alaposan kiszellőztetik a termet. És most jönnek a jó levegőt csak a teoriában szerető szülők. Hányszor haljuk mi, orvosok, panaszkodni a szülőket, hogy a tanító kiküldi a szünetben a gyermekeket a folyosóra és a termet kiszellőzteti alaposan. Természetesen meghül a gyermek, mondja sok anya. A dolog pedig úgy áll, hogy a legtöbb iskolában fűthetők a folyosók, tehát itt nem hülnek meg a gyermekek, ha pedig nem fűthetők, a mi határozottan mulasztás, akkor vegyék fel a felső ruháikat. A szünet alatt ugyanis szaladgálnak, ugrálnak, játszanak a gyermekek és ezzel felmelegítik a testüket. Attól sem kell félni, hogy a szünet után hideg terembe ülnek. Ha az előadási terem jól fűtött és minden ablakot kinyitunk, télen 2—3 perc alatt teljesen eltávolodott a szoba levegője és helyét friss levegő foglalta el, a hiányzó 12 perc alatt pedig ugyanis eléggé felmelegszik ismét. Tavasszal vagy nyáron pedig nem kell attól tartanunk, hogy hideg lesz a terem levegője. Természetesen a mely iskolákban a szellőzést szellőzőkészülékekkel, kandallóval vagy más fűtőkészülékkel kombinálják, a levegő sohasem fog annyira szennyeződni, hogy az egészségre ártalmas legyen. Ugyancsak e csoportban emlékezhetünk meg az iskolás gyermekek helyes diétájáról.

Az iskolás gyermekek étvágytalanságának az iskolai levegőn kívül többnyire a célszerűtlen táplálék és a célszerűtlen táplálkozási szünetek az okai. A legtöbb szülő naponta ötször eteti gyermekét. Reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna, vacsora a rendes táplálkozási idő. Pedig ez határozottan hibás. A gyomornak is, mint egyéb szerveinknek pihenésre van szüksége. Már pedig 2—3 óra kell ahhoz, hogy a gyomor kiürüljön. Ha tehát az egyes étkezések között csak 2—3 óra telik el, akkor a gyomornak nincs ideje, hogy pihenjen és előbb-utóbb el fog fáradni. Az egyes étkezések között, hacsak valami betegség miatt nem rendelték másképp, legalább 4 órának kell eltel-

nie. Ez pedig csakis úgy lehetséges, ha a gyermek háromszor vagy legfeljebb négyszer étkezik napjában. A tizi uzsonnát kell elhagyni. A legtöbb gyermek képtelen ebédelni, ha dél-előtt is evett valamit. Azonfelül a táplálékot is meg kell válogatni. A legtöbb laikus előtt a tej, a tojás és a hús a fő táplálék. Ennek az a következménye, hogy e tápanyagokkal teletömik a gyerekeket, aminek a túltáplálás az eredménye. A tej, tojás és hússal túltáplált gyermekek nem egészséges gyermekek. Az ilyen gyermekek folytonosan bőrbajokban szenvednek. Az egyik ótváros, a másiknak a füle mögött van nedvedző kiütése, a harmadiknak pedig az egész testen viszkető foltok láthatók. A túltáplált gyermekeknek nagyok a mandulái, ezek szenvednek gyakran torokfájásban, folytonosan meghűlnek, sőt sok mirigy eredete is a túltáplálásra vezethető vissza. Hangsúlyozni kívánom, hogy a keveset evő, az étvágytalan gyermeket is túltáplálhatjuk, ha nagyon is egyoldalú tápanyagokat adunk nekik, épp ezért jól kell a tápanyagokat megválogatni.

Amint mondtam, adjunk háromszor vagy négyszer enni az iskolás gyermeknek. A reggeli legyen kiadós, hiszen a reggelit követi a főmunkaidő. Régen bebizonyított tény, hogy az üres gyomru gyermek fogékonyabb mindazon fertőző betegségekkel szemben, a melyeknek baktériumai a gyomor-bélcsatornán keresztül jutnak a szervezetbe (tífus, cholera). Álljon például a reggeli kávéból és vajjal kenyérből. Délben kapjon a gyermek levest, főzeléket, kevés húst, tészta. Ha éppen uzsonnát akarunk adni, álljon ez kenyérből és gyümölcsből, a vacsorát pedig főzelék és kevés hús képezze. Ha ilyen táplálékot kap a gyermek, nem kell félnünk, hogy a reggelit nem akarja étvágytalanság miatt megenni, mert lesz neki étvágya. Még csak azt akarom hangsúlyozni, hogy nem szabad a gyermeknek elkésve felkelnie, hogy a reggelit sietve legyen kénytelen elfogyasztania. Fél ilyenkor a gyermek, hogy elkésik az iskolából és izgatottságában nem tud enni. Ha az iskolába való indulás ideje $\frac{1}{2}$ óra, akkor legyen a gyermek készen 7 órakor és mindenestre tiltsuk el, hogy a leckéjét reggel még átismételje. Az ezzel járó izgatottság határozottan az étvágy hátrányára fog menni.

Az iskola hátrányai között megemlíthetjük az iskola befolyását a test tartására.

Az iskolás gyermek azáltal, hogy az iskolában kénytelen órák hosszat egy helyben ülni, a gerincoszlopot oly mértékben terheli meg, a hogy ezt eddig sohasem tette. Oly gyermekeknél, a kiknek előre ment angolkór vagy gyors növés miatt gyengébb a csontrendszerük vagy gyengébbek a hátizmai, könnyen gerincoszlop elferdülés jöhet létre. Előmozdítja a gerincoszlop elgörbülését a rossz iskolapad. A tanítóknak igen nagy gondot kell fordítani a testtartásra. Nem szabad megengedni, hogy ferdén vagy előre hajolva írjon a gyermek. Azonfelül gondoskodni kell, hogy

a tornázás által megerősödjenek a gyermekek hátizmai.

Ezzel ismét fontos kérdéshez jutottunk el, a tornázás kérdéséhez. Minden orvos számtalan példát hozhat fel gyakorlatából, hogy mi minden okból akarják szüleik gyermekeiket a torna alól felmenteni. Az egyik gyermek azért nem tornázhatik, mert gyenge, a másik azért nem, mert vérszegény, a harmadik, mert a tornában megfájdul a feje, a negyedik, mert a tornában mindig meghül. Pedig ez mind nem felmentési ok. Éppen az ilyen gyermekeknek kellene tornázniok, hogy megerősödjenek, sőt ajánlatos volna, hogy az ilyen gyermekek a rendes tornaórákon kívül, külön órákban is tornázzanak. A torna éppen a test megerősítésére, a test edzésére szolgál, azonfelül a szellemi működések pihenése is. Igaz és ezt én is tartom, az iskolai torna mai alakja nem felel meg teljesen a céljának. — A szokásos szabadgyakorlatok unalmasak és miután komplikáltak, a gyermeknek figyelnie kell és ezáltal nem teljes a szellemi pihentetés. A szertorna pedig a gyengébb gyermekeket kifárasztja. Hasznosabb volna helyettük a tornajátékokat behozni (labdajátékok stb.), amelyek mulatságosak, fejlesztik az erőt, az ügyességet. A tornán kívül üzzék a gyermekek mérsekeltén a sportokat is. Uszás, korcsolyázás, ha lehet, lovaglás, nagyban hozzá fog járulni a testi jólét emeléséhez. Csak a tulságos szenvedélytől, a beteges ambíciótól kell megvonni a gyermeket. Ne akarjon rekordokat csinálni, ne vágyjon bajnoki babérok után. Én részemről ezért nem engedem meg az iskolás gyermeknek a biciklizést. Miután a szülők, a dolog természeténél fogva, nem tudják a sportok mértékében állandóan ellenőrizni gyermekeiket, a biciklizésnél a leggyakoribb a túzás. Egymással versenyeznek a gyermekek, aminek túleröltetés a vége. Mint igen jó dolgot, melegen ajánlhatom a gyalogturákat, amelyeket szülők társaságában tesznek meg a gyermekek.

A helyszűke miatt végre csak pár szót akarok szólni azon ártalomról, amely az iskolában a szemét érheti. Kimutatott tény, hogy a rövidlátók száma minden iskolában osztályról-osztályra nő, hogy a rövidlátás átlagos foka is osztályról-osztályra emelkedik. A rövidlátás a legelterjedtebb iskolabetegség. Miután a gyakori közelnézés, főleg a gyerekek örökölt hajlandóságánál és rossz világításnál rövidlátást eredményez, az iskola világossága elsőrendű kérdés. A gyermek testtartása e kérdésnél is fontos, miután a közletről nézés rontja a szemét. Az illetékes tényezők fordítsanak nagy gondot az iskolakönyvek nyomására, miután a rossz nyomásu, kisbetűs, keskeny sorközökkel bíró könyveket direkt szemgyilkolónak nevezhetjük. A szülők feladata pedig az, hogy gyermekeiket speciálista szemorvosokkal vizsgáltsák meg évente egyszer, hogy az esetleges fejlődő látási zavar továbbfejlődésének útját állhassák.

Röviden akartam írni, a főbb pontokat csak érintettem ezért, de a főbb ártalmakra így is reámutattam.

A zsidók követeléseai a békekonferenciától.

Páris, márc. 26. A zsidó ügyekkel megbízott zsidó küldöttség a békekonferenciának memorandumot nyújtott át mely a következő fontos pontokat tartalmazza: 1. A békekonferencia ismerje el a zsidóknak történelmi jogát Palesztinára és arra, hogy Palesztinában zsidó államot alakítsanak. 2. Állapítsák meg a jövőbeli Palesztinának határait. 3. A népek

szövetsége hatalmazza fel Angiát, hogy Palesztina felett a szuverénitást átvegye. 4. Adjanak a zsidóknak politikai jogokat, közigazgatási és gazdasági jogokat, melyek lehetővé tegyék nekik, hogy a zsidóság nemzeti megszervezést keresztül vihesék és adják azt meg olyan mértékben, hogy az a Palesztinában lakó nem zsidó lakosság jogait és a Palesztinán kívül lakó zsidóságnak politikai létét ne sértse. 5. A védő állam (Anglia) kötelezze magát arra, hogy buzdítani fog a bevándorlásra és letelepedésre és azt előfogja segíteni. 6. A védőállam legyen arra kötelezve, hogy Palesztinának zsidó kormányát a szükséges állami beruházásoknál, az állam rendezésénél és a közérdekű munkák elvégzésénél pénzzel és koncessiókkal támogassa. 7. A védőállam köteles a zsidó állam autonómiáját minél előbb keresztül vinni.

Páris, márc. 27. Londonból jelentik: Dr. Scsmarie Lawin elnöklete alatt ezrekre menő zsidók öröm-demonstrációt rendeztek, köszönetüket fejezték ki a békekonferenciának a zsidóság érdekében eddig végzett munkálataiért és azért, hogy a békekonferencia Palesztinának újbóli felállítását biztosította.

Páris, márc. 27. Dr. Waizmann zsidó küldöttségi tag a Times párisi tudósítójának kijelentette, hogy ő, mint a palesztinai bizottság elnöke, teljesen meg van elégedve az eddig elért eredménnyel. Kijelentette még, hogy a zsidó nép jövőjét biztosítottak látja.

Megszüntetik a blokádot Német-Ausztria ellen is.

A békekonferencia tárgyalásai.

A „La Victoire“ jelenti Párisból: Március 28-án délelőtt 11 órakor egy megbeszélés volt, amelyen Lansing, Pichon, Sonnino és Makido voltak részt.

Ami a Német-Ausztria elleni blokádot illeti, elhatározták, hogy a forgalom minden megszorítását be fogják szüntetni, mihelyt készen lesz az Ausztriából, Németországból való kivitel megakadályozására szükséges mechanizmus.

Kiküldtek továbbá egy bizottságot az algezirasi akta által Marokkóra mért szolgalmak megszüntetése végett. Ezután a schlesvigi kérdés került szőnyegre.

A Temps a konferencia munkálataira nézve a következőket közli: A négy kormányelnök folytatja a Németországgal kötendő előzetes béke feltételeinek tárgyalását. Ezek a tárgyalások jelenleg két-két főpontra vonatkoznak: a lengyel határra és a Rajna balpartjára. Korai dolog volna a német pénzügyi bizottság megérkezésének dátumáról előre beszélni. (Egy berlini távirat szerint ez már vasárnapra volna várható.) Ennek a bizottságnak a kiküldését a legfőbb gazdasági bizottság kívánta és pedig a célból, hogy Németország ezen hivatalos képviselőivel a bizottság megbeszélhesse a Brüsszelben kötött gazdasági, pénzügyi és hajózási egyezmény rendelkezéseinek végrehajtására vonatkozó szabályokat.

Magyar mágnások és a pesti események.

A „Renasterea“ közli a következő táviratot: Azok a magyar mágnások, akik jelenleg Svájcban tartózkodnak, gróf Andrássy Gyula elnöklete alatt Bernben értekezletet tartottak, amelyen a magyar eseményekkel foglalkoztak. Berthold gróf és Windisgrätz herceg igen élesen támadták Károlyi grófot és őt Magyarország katasztrófájának előidézésével

vádolják. Andrássy kijelentette, hogy minden erejével azon lesz, hogy az ántánt más képet formáljon Magyarországról. Ebből a célból legközelebb Londonba utazik.

A balkáni zsidóság vallási és politikai jogokat kér.

Bécs, ápr. 2. A „Neue Freue Presse“ jelenti Berlinből: Párisból tegnap dr. Rubinstein szalonikii rabinus vezetése alatt a Balkán-félsziget zsidóinak megbízottjai érkeztek, hogy a béketárgyalásoktól a Balkán zsidóság részére teljes szabadságot kérjenek. Dr. Rubinstein Pichon francia külügyminiszter fogadta kormányának nevében, akinek Rubinstein átadta emlékiratát, amelyben a zsidóság vallási és politikai ügyeinek oly módon leendő biztosítását kívánják, hogy az a különböző Balkán-államok alkotmányába bevéssék.

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** A román kormányzótanács Herlea Sándort a szászvárosi adóhivatalhoz tárnokká nevezte ki.

— **Elmult az olasz—délsláv konfliktus.** A „Patria“ jelenti Bécsből, hogy a „Neue Züricher Zeitung“ közlése szerint a békekonferencia az olasz—jugoszláv problémát a következőképpen oldotta meg: Trieszt városa és ettől nyugatra az a vonal, amelyet Tarvisig lehet húzni, Olaszországhoz fog tartozni. Isztria a dalmát partok és a pólai hadikikötő semleges lesz s ugyanez lesz a sorsa Kielnek, a német hadikikötőnek is. A Fiume és Záraig terjedő dalmát partok Jugoszláviához fognak tartozni, de Spalato városa, Ragusa és a dalmát szigetek Olaszországhoz lesznek. Az Adriai-tengeren úgy Jugoszláviának, mint Olaszország közlekedését biztosítják. Ezekután remélik, hogy az olasz—délsláv konfliktus teljes megoldást nyert.

— **Kinevezések.** A román kormányzótanács pénzügyi osztálya által a dévai román pénzügyigazgatóságnál kinevezetett: dr. Veltean Victor pénzügyi tanácsos pénzügyi igazgatóvá, dr. Szőrényi Guidó pénzügyi tanácsosává, Belei Viktor pénzügyi segédtitkárrá, Fenyő Lajos pénzügyi segédtitkárrá, Fleseriu Sebastian pénzügyi fogalmazóvá, Bradean Cornél pénzügyi fogalmazóvá, Todor Nicolae pénzügyi fogalmazóvá, Dávid Simion pénzügyi fogalmazóvá, Muntean Ádám áll. végrehajtóvá, Goldstein Vilhelm áll. végrehajtóvá, Popoviciu George irodavezetővé, Crepelca Augustin kataszteri irodatiszté, Pitica George irodatiszté, Baritiu Constantin irodatiszté, Stan Vasiliu kezelővé, Vasiu Todor kezelővé, Moldovan Cornél kezelővé, Stan Elena kezelővé, Moga Anna kezelővé. — A dévai pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevősnél kinevezetett Crisan Marcu számv. főtanácsos számvevősnéi főnökké, Vladone Alexandru számtanácsossá, Cseh László számvizsgálóvá, Pisó I. Sabin számvizsgálóvá, Darabantiu Dimitrie számvizsgálóvá, Mátrai Josif ellenőrré, Pribeaqu Tintera Petre ellenőrré, Popescu Joan ellenőrré, Bordos Cornel számtiszté, Piso Pompiliu számtiszté, Popenar Petru számtiszté, Petreu Cornel számtiszté, Dancescu Irfat számtiszté. — A dévai román királyi adóhivatalhoz kinevezetett Pop Marcu állam-pénztári főtanácsos adóhivatali főnökké, Piso Remus ellenőrré, Turcu Josif adótiszté, Deac Terente adótiszté, Secerian Aurora kezelővé, Dinis Pavel kezelővé. — A dévai román királyi pénzügyőrséghez Stoica Juliu főbiztossá, Mundruta Ilie biztossá nevezetett ki.

— **A románok átvették az erdélyi vasutak vezetését.** A románok a megszállott területek vasuti hálózata, a kolozsvári üzletvezetés és állomás felett a tényleges vezetését átvették. A nagyszebeni kormányzótanács az erdélyi vasutak élére Christeadorescu vezérigazgatót, az egyes ügyosztályok élére Vuia, Francu, Stanescu és Andrein mérnököket állította. A magyar vasutasok a szolgálatukban megmaradhatnak. Azok a vasutasok, akik a román imperium alatt nem hajlandók szolgálni, kérhetik a szolgálatból való elbocsátásukat, de mindaddig, míg helyettesítésükről nem gondoskodik a román vezetés, nem szabad távozniok.

— **Megalakult az erdélyi bányamunkások ideiglenes központi vezetősége.** M. hó 23-án a nagyszebeni Munkásbiztosító pénztár nagytermében gyűlést tartottak az erdélyi bánya- és kohómunkások kiküldöttei és megvitatták a bányamunkás szakszervezetek sorsát és jövőjét. A bányász kongresszuson 12 helyicsoport képviseltette magát és pedig: Petrozsény, Vulkán, Lupény, Aninosza, Lónyatelep, Zalatna, Verespatak, Sebes, Egeres, Nagyg, Kristyor, valamint Désakna s ezen csoportok kiküldöttei összesen 21.500 bányász és kohómunkás nevében jelentették ki megbízatásukat. A kongresszus reggel 8 órakor kezdődött. Társelnökei Kovács Jakab elvtárs (Aninosza) és Zamora Achim elvtárs (Petrozsény) voltak, jegyzői pedig a következő elvtársak: Ciora Tamás (Verespatak), Josif Illés (Zalatna) és Kerneta István (Lupény). A napirenddel kapcsolatosan Csiszér József elvtárs, mint előadó terjesztett elő egy határozati javaslatot, melyet a kongresszus magáévá tett és kimondotta, hogy az erdélyrészi bányász és kohómunkások ideiglenes központi vezetőségét Nagyszebenben megalakítottak tekinti. Ezután megválasztották az intéző bizottságot, melynek Zamora Achim (Petrozsény), Ciora Tamás (Verespatak), Varga Imre (Désakna), Király Zsigmond (Lónyatelep), Berindea János (Lupény) és Lázár Péter (Egeres) elvtársak lettek a tagjai. A központi ügyvezető titkárságot egyhangú lelkesedéssel Csiszér József elvtársra ruházták. A kongresszuson, mely rövid megszakítással délután 5 óráig tartott, a következő elvtársak mondtak beszédeket: Jumanka ipartügyi miniszter, Király Zsigmond, Berindea János, Ciora Tamás, Kovács Jakab, Bucumean Pavel, Josif Illés, Pop Zacharie, Csiszér József, Recianu József, Surdu N., Albani Tiron és Domokos-Haraga Balázs.

— **Ötvenmillió lopás.** Rotterdamból jelentik: A rotterdami állomáson elloptak két vasuti waggont, melyekben 50 millió márka volt elhelyezve. Az aranyat a német birodalmi bank küldte az amerikai kormánynak élelmiszerekért. A nyomozás során eddig még semmit sem sikerült megállapítani.

— **Német vagy francia-nyelvből gyermekeknek, felnőtteknek — háznál is — órát ad Jaksch Erna, Varga-u. 15. Tandíj heti 2 órával havi 40 K. Minden további óra 4 korona.**

— **A magyar bankjegyek lebélyegzése.** A magyar belügyminiszter táviratilag értesítette a megyék alispánjait, hogy a bankjegyek felülbélyegzése megkezdődik. A belügyminiszter felhívja az alispánokat, hogy figyelmeztessék és világosítsák fel a vármegyék lakosságát, hogy a bankjegy a lebélyegzés által értékét nem veszíti el, sőt éppen az érték megmaradása követeli a lebélyegzést. Minden bankjegyre rákerül a „Magyarország“ bélyegző. A kormány e téren nem kezdeményező. A kormánynak ezen intézkedése véde-

kezés, amire Jugoszlávia, Cseh-Szlovákia és Német-Ausztria hasonló intézkedései kényszerítik. Ha minden más ország felülbélyegeztetné a koronát, csak Magyarország nem tenné, akkor a külföldön levő összes — sokok milliárd — korona mind Magyarországra tudna és a Magyarországon forgó korona árát szorítaná le.

— **Semlegesítik a Fekete tengert.** A „Contos“, a Fekete tenger környékének legelterjedtebb lapja Párisból nyert információk alapján közli, hogy nemcsak a tengerszorosokat, hanem az egész Fekete tengert semlegesítik a népek szövetségének ellenőrzése alatt, amint az 1856-ban, a krími háború után történt. Ha a Fekete tengerhez vezető utakat kiépítik és így az összeköttetést megteremtik Azsia és Európa között, valamint a Perzsa-öböllel, a legrövidebb és legalkalmasabb közlekedési ut fog felépülni. Ezért bir olyan rendkívüli fontossággal a Fekete tenger semlegesítése.

— **Hirdetmény.** A kolozsvári posta- és táv-igazgatóság kezelő-személyzet képzésére 2—3 hónapos kurzusok tartását rendelte el. E kurzusok Nagyszebenben tartatnak. Pályázhatnak 4 polgárit vagy középiskolát végzett 17 évet betöltött románul írni-olvasni tudó nők vagy férfiak. A kurzust hallgatók 300 korona havi segélyben részesülnek. Születési, erkölcsi, iskolai és orvosi bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérések a nagyszebeni központhoz a román prefektura útján adandók be. Irni-olvasni tudó 18—30 év közötti 4 elemi végzetek levélhordó vagy kézbesítőül felvétetnek ugyanitt. Bővebbet a postaigazgatóságnál.

A „SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE“ hetilap előfizetési ára:

Egész évre	— —	20 kor.
Fél évre	— —	10 kor.
Negyed évre	— —	5 kor.
Egyes szám ára	—	40 fill.

HIRDETÉSEK árszabály szerint. NYILTTÉR soronként 3 kor.

— **Az amerikai piac zárva marad a német vegyipar előtt.** A „La Victoire“, jelenti Newyorkból: A kormány rendszabályokat léptetett életbe annak megakadályozására, hogy a németek az amerikai piacot különösen a vegyi termékekben ismét meghódítsák.

— **A bőrgyártás megkönnyítése.** A nagyszebeni kormányzótanács körrendelete szerint az összes bőrgyárak és timár telepek, amelyek iparigazolvány alapján folytatják üzemeiket, jogosítottak telephelyükön az összes, az ipar üzésre szükséges nyersanyagot (bőr, kéreg, mész stb) beszerezni anélkül, hogy a kormányzótanácstól erre vásárlási igazolványt kérjenek; minden más esetben, tehát, ha a kérdéses nyersanyagot más helyről szerzik be, tartoznak vásárlási és szállítási igazolványt a kormányzótanács földművelésügyi és kereskedelmi szakosztályától megszerezni. A lánckereskedelmi tilalom továbbra is fennáll, úgy hogy a gyárosok kötelesek közvetlenül a termelőtől beszerezni a nyersanyag szükségletüket.

Hirdetések jutányos árban — felvétetnek lapunk kiadóhivatalában.

— **Rendőrtemetés.** Kézdivásárhelyi lap-társunk írja: Egy kézdivásárhelyi kereskedő éppen akkortájt Budapesten időzött, mikor a áldozatul esett hat rendőrt temették. A kereskedő a temetést a Rákóczy-uti Metropól szálló ablakából nézte végig és amint most nekünk elmondja, ez a megkapó esemény mindig emlékezetes marad előtte. A menetet — így beszéli el kereskedőnk — a lovasrendőrök nyitották meg, utánuk sorjában következett: egy csapat rendőrgyalogság, 1 század katonaság, katonazenekar, lovas rendőrök, gyalogos rendőrök, katonai zenekar, vasutasok zenekara, 1 csapat lovasrendőr és újból gyalogos rendőrök. Ezután jöttek az összes cigányzenekarok és körülbelül 2000 cigányzenész muzsikájából szállt a nóta: „Lehullott a rezgőnyárfa levele...“ és szünet nélkül játszott az összes zenekar. Majd következett ismét 1 csapat lovas és 1 csapat gyalogos rendőr, a postások zenekara és két fuvózenekar. Ezt követte a hat koszorus kocsis, majd a hat halottvivő kocsis, mindenik után a gyászoló család. A menetet bezárta a gyalog és lovasrendőrök csapata és a közönség. Az egész uton, ahol a menet elhaladt, a katonaság két felől kordont húzott, úgy, hogy a legnagyobb rend és impozáns ünnepiesség látszott az utca népén. A menet d. u. 2 órakor indult ki az Országházból és 5 órakor ért ki a temetőbe. Ilyen temetés talán soha nem is volt Budapesten, — fejezte be a kereskedő elbeszélését.

Tanügyi fantazmagóriák a Kinetofonról.*

A minap e lapban néhány komoly szó esett a kinetofonról, Edison beszélő mozijáról, már mint annak tanügyi vonatkozásairól; annak hangsúlyozásával, hogy a kinetofon mily nagy mértékben meg fogja könnyíteni a tanárok és tanítók, egyben a tanulók sorsát.

Az a szükséztudás, mellyel ez a kis cikkely ezt a témát érintette, azt a gyanut kelti bennem, hogy annak írója nem merte papirosra vetni a kinetofonnak tanügyi perspektíváját; nem merte, — mondom — mert e perspektiva szükségképpen arról is beszámol, hogy bizonyos, ma jövedelmi forrásukul szolgáló dolgok egyszerűen fölöslegessé válnak.

Mielőtt még ezen irányban részletesebb és bővebb fejtegetésekbe bocsátkoznék, hangsúlyozni kívánom, mondanivalóimat nem a mai kinetofonhoz kapcsolom; hanem igenis ahhoz a kinetofonhoz, mely — lesz.

A mai kinetofon ugyanis: — csoda! Tehát olyas valami, amit meg kell nézni hódoló bámulattal, de mellyel élni, mint hasznos életszükségleti eszközzel bizony még nem lehet. Hiszen majdnem két évtizedes mult után is a néma film még csak most tart ott, most lett olyannyira olcsóvá, egyszerűvé, hogy mint otthoni mulatság is alkalmazhatóvá lehetett; ám még így is csupán a tehetősek számára és még legalább husz évnél kell elmúlnia, hogy a mozi ne csak mulattatója, hanem szükségleti érdek-hasznossági eszköze legyen a szegény embernek is.

Bizony, hogy a beszélő filmnek e pontig való elnépszerűsítési folyamata szintén elfog tartani jó ideig; talán — tekintve a némafilm segítő enteaktáit — nem éppen negyven évig, de annyi ideig mindenesetre, hogy mondanivalóim ma még a fantazmagóriák sorába utaltassanak.

Mert én például többek között elképzelem azt is, hogy a kinetofon segítségével az analfabétizmus a minimumra lesz szorítható;

* Megjelent a „Világ“ c. lapban.

még pedig aképpen, hogy még a legfélreesőbb, legjelentéktelenebb falvaknak is meglesz a maga iskolája — kinetofon alapon. Tessék csak elképzelni, hogy az elemi iskola tananyagát, ahogy azt egy tanító elmagyarázza, előadja, több ezer méteres filmen fölvételi a kultuszminisztérium és azt több példányban szétosztogatja országszerte. Mily könnyűszerrel lenne meg aképpen a legkisebb pusztának is a maga iskolája!

Persze így papírra vetve, pontosan ki nem dolgozva, talán komikusan is hat és száz meg egy ellenvetést produkál; ám nem is óhajt ez ötlet más lenni termékeny magnál, melyből kiki azt szökteti életre, ami a saját gondolkodásmódjának és temperamentumának a legjobban megfelel.

Lesznek például igen sokan, akik homlokukra ütnek, felkiáltván:

— De hiszen a legközelebbi jövőben a házi tanítást egy központi — kinetofon — paedagógium fogja elintézni!

Hát bizony ez is könnyen megeshet.

De nem folytatom tovább, mert nem akarom a kinetofont senki előtt olyannak feltüntetni, mint amely tanítóknak, tanároknak, filozofereknak szájából készül kivenni a kenyeret.

Mire ilyesmire — esetleg — sor kerül, a világrend már rég úgy alakult, hogy sokunk éppen a kinetofon révén eszi majd könnyebben kenyerét.

Mindenesetre bizonyos, hogy Edison beszélő mozijának tanügyi szempontból való vonatkozásai megkövetelik, hogy paedagógusaink a legéberebb figyelemmel kísérjék, ha mindjárt fantáziálva is. Cs. Z.

VIDÉKI

előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy hátralékaikat beküldeni, előfizetéseiket postafordultával megújítani sziveskedjenek, mert ellenesetben — legnagyobb sajnálatunkra bár — kénytelenek leszünk lapunk további küldését jelen számmal beszüntetni.

Kiváló tisztelettel:

A kiadóhivatal.

Egyesült Mozgók

Szászvároson, a „Transsylvania“ szálló nagytermében

1919. évi ápriliss hó 6-án d. u. 6 és este 8¹/₂ órakor:

Kettős házasság.

Dráma 5 részben. A főszereplő ALWIN NEUSS, a Danmark-társaság jó hírű színésze.

„SZERELEM.“

Vigjáték 3 felvonásban.

Csütörtökön, április 10-én

Az óriás ökle.

II-ik rész, 4 felvonásban.

Az álmos férj.

Vigjáték 2 felvonásban.

Helyárak: Páholy (5 személy részére) 10 K, I-ső hely 2 K, II-ik hely 1 K.

Az előadás kezdete d. u. pont 6, este 8¹/₂ órakor.

Szíves pártfogást kér teljes tisztelettel

A vállalat.

Faeladás. Négy év előtt kivágott 25—30 drb. derékvastagságu hasznofának alkalmas akácfa eladó. Bővebbet e lap szerkesztőségében. 233 2—2

Eladó ház. Szászvároson egy 4 szobás lakóház mellékhelyiségekkel, kitűnő ivóvíz, fürdőszoba, szép kerttel eladó. Bővebbet e lap szerkesztőségében. 229 2—3

Laboratoriumba kézi-leány alkalmazást nyerhet. Ajánlközások Graffius gyógyszerár Szászváros, Főtér. 232 2—2

Egy jó házból való fiut tanonc üzletembe felveszek. Kolowrát Oszkár mézeskalácsos Szászváros, Széll-utca. 228 2—5

A „Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság“ **könyv- és papirkereskedésébe egy ügyes fiú**, ki legalább 2 gimn. osztályt végzett és magyarul, németül és románul beszél, **tanulónak** azonnal felvétetik.

Hirdetmény.

Kiszolgált katona-zenészek, hadköteles-zenészek, valamint zenei előképzettséggel bíró zenésznövendékek az ujonnan felállítandó helybeli katonazenekarba azonnal felvétetnek. (Vonósok, valamint klarinett- és fuvolások előnyben részesülnek. Jelentkezni

230

2—2

Heller katonakarmesternél, Szászváros.

VESZEK

legmagasabb áron kidolgozatlan vadállati (róka, farkas, vad- és házinyul, vadmacska, nyest, medve, görény stb.) bőrköket. Több darab eladásánál levélbeli meghívásra személyesen elmegyek.

231

2—5

Székely János szücsmester
Szászváros, Főtér 2. sz. vagy Sétatér-u. 8. sz.

Keresek 14—16 éves fiut tanoncul.
Cím: Schmidt Arthur timár-mester
Szászváros, Kovács-u. 11. sz. 196 7—

Eladó Szászvároson egy 2 szoba, konyhából álló ház, nagy jégveremmel. — Bővebbet e lap szerkesztőségében. 236 1—2

Mindennemű cserépfedelezési
munkálatot olcsó árban elvállal:

??

227

2—3

HONCZ ÁVRÁM nagyszabedi cserepező
Szászváros, Régi posta-u. 5. (Antoni-féle ház.)

Májér Testvérek

fűszer, csemege- és vegyeskereskedése
Szászváros, Országút
(Benkő-féle házban.)

234

2—

Szállítási megbízások ugyanitt elfogadtatnak.

Szászvárosi Könyvnyomda

Részvény-Társaság

elvállalja bármennemű nyomtatványok, részvények, művek, folyóiratok, stb. legmodernebb stilszerű előállítását, ennek

Könyv és papirkereskedése

bővelkedik a legnagyobb választékban irodai, iskolai kellékekben, folyóiratok, valamint az irodalom legjobb műveiben stb. a legjutányosabb árak mellett

PÁRTOLJUK A HELYI IPART!

Ájben Géza

úri kalapkészítő
Szászváros, Sörház-utca 9. sz.

Elvállal e szakmába vágó mindennemű munkákat: festést, vasalást, javítást és átalakítást jutányos árban.

MOLNÁR JÁNOS

férfi szabó üzlete.
Városháza-tér.

Hegedüs Lajos

épület- és finom bútór-asztalos
Galamb-utca 5. sz.

Kovács József

uri és női cipész
Sörház-utca 4. sz.

Ájben Antal

lábbeli-készítő
Országút, (Simonfi-féle ház)

Élthes Dénes

férfi-szabó
Romoshelyi-u. 34. szám.

PÁRIS ALBERT

épület- és bútór-asztalos
Kistimár-utca 4. sz.

Fülöp Sándor

férfi-szabó
Nagytimár-utca 1. szám alatt.

Elvállal e szakba vágó mindennemű munkák készítését, valamint javításokat és fordításokat jutányos árban

HIRSCH IGNÁC

uri és női cipész
Hegy-u. 3. sz.

Gauger Frigyes

kovács- és kerékgyártómester
Kovács-utca 3. szám.